

Popis:

V místech dnešního zámku stávala původně gotická tvrz. Jan st. Stránecký nechal v roce 1557 tvrz přestavět v reprezentativní renesanční zámek kastelového typu. Tento druh sídla je nejen v rámci Vysočiny, ale dokonce celé České republiky, poněkud ojedinělý. Zámek ve Stránecké Zhoři je tak určitou raritou, která si zaslouží patřičnou pozornost. Postupně probíhá obnova areálu a zámek začíná ožívat různými akcemi pro veřejnost.

Podrobný popis:

Kastelová dispozice byla poměrně častá u gotických hradů, obranné válcovité věže ovšem většinou pohltila postupná přestavba v mladším stylu anebo sídlo zpustlo a zchátralo. Pevnostní charakter sídla je mnohem běžnější na Slovensku.

V průběhu 17. století se majitelé zámku poměrně rychle střídali. Zámečku se dostávalo postupných přeměn, stávalo se z něj komfortnější sídlo. Od roku 1729 ztratila Zhoř suverenitu a stala se pevnou součástí Velkého Meziříčí. Objekt byl užíván rodem Šlesvicko-Holštýnským, poté připadl Lichtenštejnům a od roku 1899 se stali vlastníky Lobkowitzové. Roku 1908 zdědil panství František hrabě Harrach, po jeho smrti v roce 1937 pak objekt připadl jeho dceři Josefě provdané Podstatské-Lichtenštejnské. Rozsáhlý požár, který propukl v roce 1943, celý objekt významně poškodil, jeho následný vývoj pak měl za následek výrazný úpadek někdejšího reprezentativního sídla. Nejprve byl částečně realizován projekt na přestavbu objektu pro účely tehdejšího vlastníka, kterým bylo Družstvo pěstitelů a šlechtitelů hospodářských plodin. Od roku 1953 pak došlo k nevhodným úpravám transformací zámku na prostory pro školní vyučování. Půdní vestavba, odstranění původních zachovaných prvků jako koutové schodiště na nádvoří, úprava interiéru spojená s vestavbou mnoha příček a změna dispozice, vytvoření nových okenních i dveřních otvorů, odstranění renesanční kašny s barokním chrličem z nádvoří, zazdění výklenku se soškou sv. Jana Křtitele a vytvoření nové niky pro umístění busty V. I. Lenina a mnohé další úpravy zasadily zámeckému sídlu velké rány. Objekt nadále sloužil také pro účely Družstva, zejména v přízemních částech byly stále, sýpky, skladiště. Budova byla sice užívána, ale do jejích oprav nebyly investovány výraznější finanční prostředky. To zapříčinilo postupné chátrání všech stávajících konstrukcí. Od konce 70. let 20. století pak zámek užívalo JZD Měřín. Stavba se posléze stala téměř neobyvatelnou a některé její části hrozily zhroucením. Od roku 1999 svítla zámku nová naděje s příchodem nového vlastníka, který se snaží objektu navrátit důstojnou a reprezentativní tvář. Do budoucna se počítá s mnohostranným využitím.

Ačkoli vybavení interiéru není dochováno, z hlediska architektury si stavba zachovala řadu velice hodnotných detailů, jako jsou gotická i renesanční ostění, úzké otvory střílen, profilovaná kordónová římsa, rondely, arkýřové renesanční prevéty, otisk původního koutového schodiště v jihozápadní části nádvoří, vlašský komín patrný nad západním křídlem, v interiéru jsou pak dochovány renesanční, barokní i klasicistní klenby, v suterénu jsou k vidění dokonce fragmenty kleneb gotických.

Region: Velkomeziříčsko a Bítešsko

Město: Stránecká Zhoř

URL: <http://www.zamekstraneckazhor.wgz.cz/>

Zpřístupnění: nepřístupné

Bezbariérový přístup: ne

GPS: 49°22'41.619"N, 15°55'30.738"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.3782275,15.925205&z=12>

Obrázky:

